DATA INZICHT

INPUT RISICOPROFIEL IVP ACHTERHOEK-OOST

Politiecijfers 2020 – 2026

Datalab GO Gelderland Oost

MANAGEMENTSAMENVATTING

Voor het opstellen van het nieuwe Integraal Veiligheidsplan van Achterhoek-Oost is een analyse uitgevoerd van politiedata over de periode 2020–2025. Deze analyse richt zich op vijf prioritaire thema's: ondermijnende criminaliteit, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid, digitale veiligheid en weerbaarheid, en leefbaarheid, aangevuld met high impact crimes. De belangrijkste algemene bevindingen van deze analyse zijn:

- Winterswijk springt in veel categorieën uit: zowel absoluut als relatief worden hier de meeste registraties en meldingen gedaan.
- Regionaal liggen veel indicatoren onder het landelijk gemiddelde, maar binnen de regio bestaan duidelijke verschillen.
- Enkele trends zijn zorgwekkend, met name de toename van overlast door personen met onbegrepen gedrag en het blijvend hoge aandeel van horizontale fraude.

Achterhoek-Oost is over het algemeen een relatief veilige regio, maar kent duidelijke lokale concentraties van problematiek en een verschuiving naar sociale en digitale veiligheidsvraagstukken.

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting **1**
Inleiding **3**
Ondermijnende criminaliteit **4**
Drugshandel 4
Mensenhandel 5
Wapenhandel 5
Afval 7
Zorg en Veiligheid **8**
Overlast door personen met onbegrepen gedrag 8
Overlast daklozen 10
Jeugd en Veiligheid **12**
Jeugdoverlast 12
Digitale Veiligheid en Weerbaarheid **14**
Horizontale fraude 14
Cybercrime 16
Leefbaarheid **18**
Geluidshinder 18
Overlast in verband met alcohol en drugs 20
High impact crimes **22**
Mishandeling 22
Woninginbraak 23
Diefstal en inbraak in garages en schuren 24
Diefstal van motorvoertuigen 25

INLEIDING

De gemeenten uit Achterhoek-Oost hebben gevraagd om data-input voor het opstellen van een risicoprofiel ten behoeve van het nieuwe Integraal Veiligheidsplan. Dit rapport vormt hiervan het schriftelijk verslag.

Dit rapport is gebaseerd op ons dashboard *Geregistreerde misdrijf- en overlastcijfers*. Het dashboard is gebaseerd op data omtrent misdrijven en overlast die maandelijks door de politie worden verstrekt via het CBS. Deze data bevatten cijfers over het aantal geregistreerde misdrijven en overlastmeldingen per maand. Ze kunnen worden uitgesplitst naar het soort misdrijf of overlast per gemeente, wijk en buurt. Geregistreerde misdrijven bestaan vooral uit aangiften en eigen waarnemingen van de politie. Bij overlast betreft het in de Basisvoorziening handhaving (BVH) vastgelegde registraties van gemelde overlast-incidenten waarop inzet is gepleegd en eigen waarnemingen van de politie.

Voor de opzet van dit rapport is aangesloten bij de prioritaire thema's uit het Integraal Veiligheidsplan 2023 – 2026 van Achterhoek-Oost:

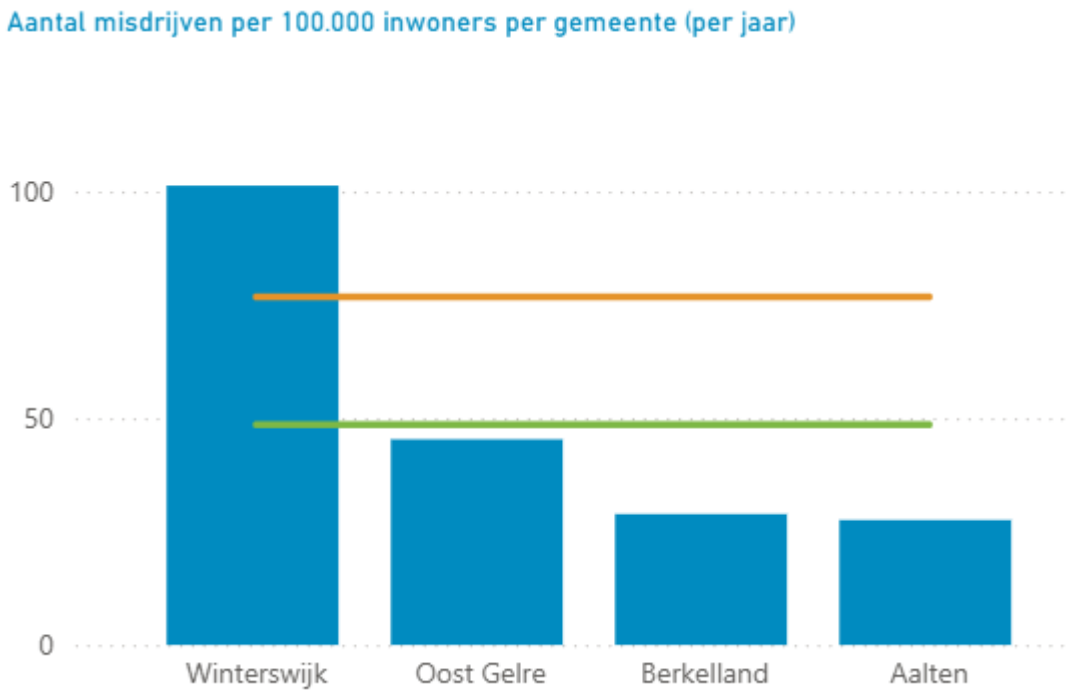
- Ondermijnende criminaliteit
- Zorg en veiligheid
- Jeugd en veiligheid
- Digitale veiligheid en weerbaarheid
- Leefbaarheid.

Uit de politieregistraties kan bepaalde informatie gehaald worden die inhoudelijk relevant voor deze thema's is. Voor *ondermijnende criminaliteit* is dit drugshandel, mensenhandel, wapenhandel en afval. *Zorg en veiligheid* bestaat uit overlast door personen met onbegrepen gedrag en overlast door daklozen. Voor *jeugd en veiligheid* is gekeken naar jeugdoverlast. *Digitale veiligheid* bestaat uit informatie omtrent horizontale fraude en cybercrime, terwijl voor *leefbaarheid* is gekeken naar overlast door geluidshinder en overlast in verband met alcohol en drugs. Ten slotte is er nog een hoofdstuk *High impact crimes* toegevoegd, waarin de onderwerpen mishandeling, woninginbraak, diefstal en inbraak in garages en schuren en diefstal van motorvoertuigen wordt behandeld.

ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

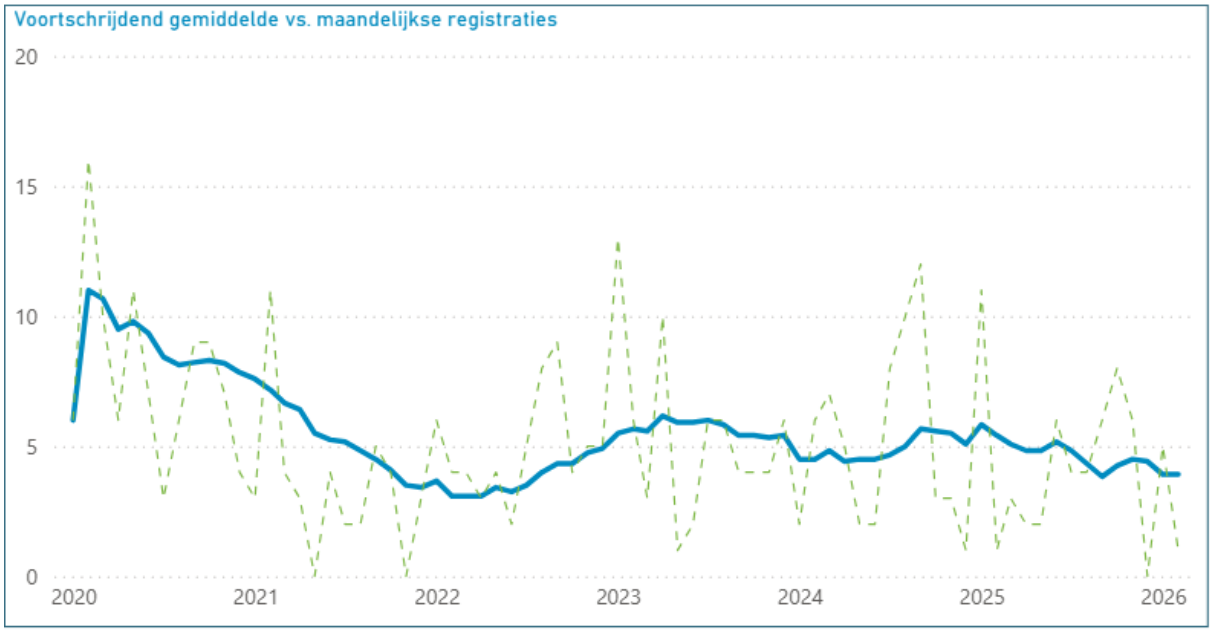
Drugshandel

In de periode 2020 – 2025 werden er in totaal zo'n 379 registraties van drugshandel gedaan in Achterhoek-Oost. Deze waren niet gelijk verdeeld over de vier gemeenten. Winterswijk steekt er met 177 registraties bovenuit.

Figuur 1. Relatief aantal registraties drugshandel per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Ook relatief gezien steekt Winterswijk met gemiddeld 101 registraties per 100.000 inwoners per jaar boven het landelijk gemiddelde van 77 registraties per 100.000 inwoners (in de oranje lijn) per jaar uit. De overige gemeenten blijven onder het regionaal gemiddelde van 49 registraties per 100.000 inwoners (de groene lijn).

Figuur 2. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde drugshandel (2020–2026)

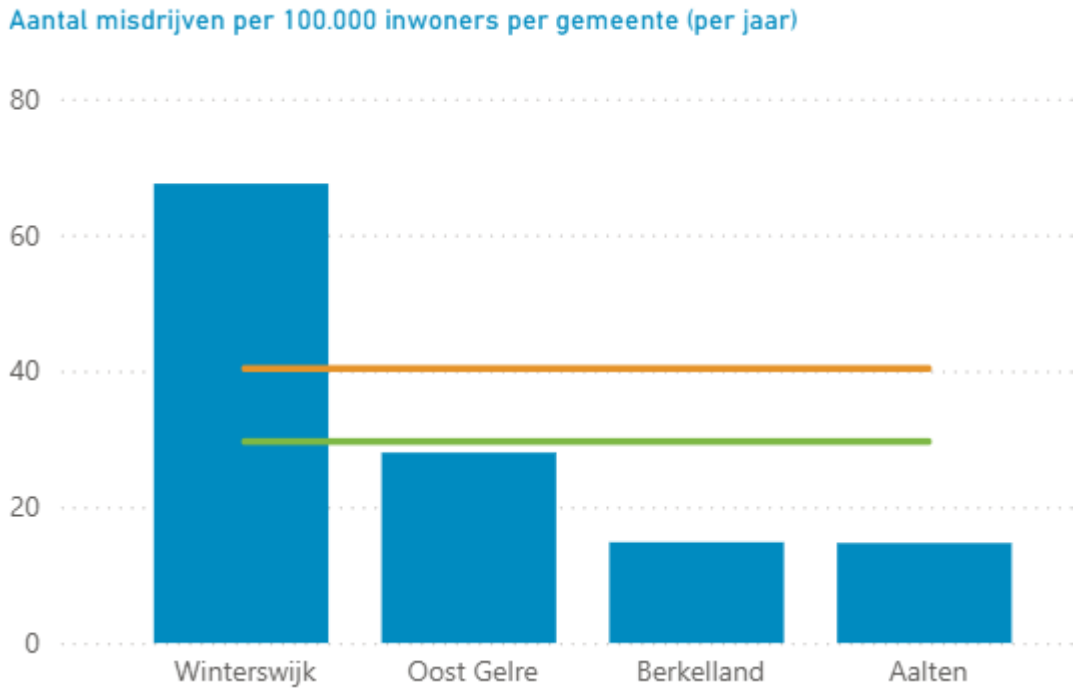
Met uitzondering van een piek in 2020, bleef het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal registraties van drugshandel (in de blauwe lijn) schommelen rond de vijf registraties per maand.

Mensenhandel

In totaal werden er 14 registraties van mensenhandel in de periode 2020 – 2025 gedaan in Achterhoek-Oost, waaronder 4 registraties zowel in zowel Winterswijk en Berkelland. Het regionaal gemiddelde bevindt zich rond de 2 registraties per 100.000 inwoners per jaar, en alle gemeenten blijven daarmee iets onder het nationaal gemiddelde van gemiddeld 4 registraties per 100.000 inwoners per jaar.

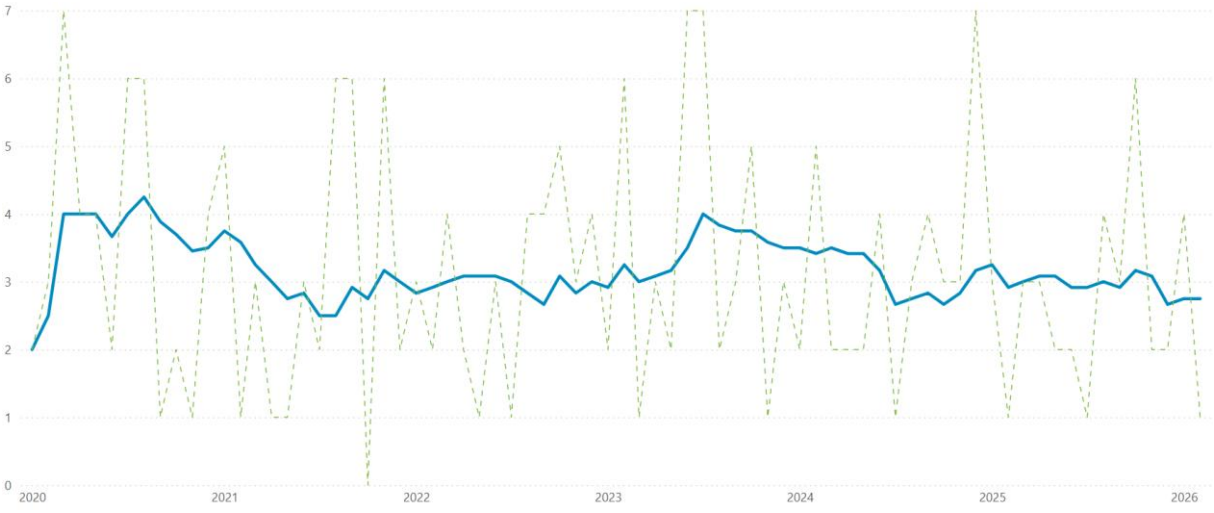
Wapenhandel

In totaal werden er 231 registraties van wapenhandel in de periode 2020 – 2025 gedaan in Achterhoek-Oost. Hiervan werden er 118 geregistreerd in Winterswijk, die hiermee de lijst aanvoert.

Figuur 3. Relatief aantal registraties wapenhandel per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Ook relatief gezien scoort Winterswijk met 68 registraties per 100.000 inwoners het hoogst en komt ruim boven het landelijk gemiddelde van 40 registraties per 100.000 inwoners (in de oranje lijn) per jaar uit. Oost Gelre, Berkelland en Aalten blijven onder het regionaal gemiddelde van 30 registraties van wapenhandel per 100.000 inwoners (groene lijn) per jaar.

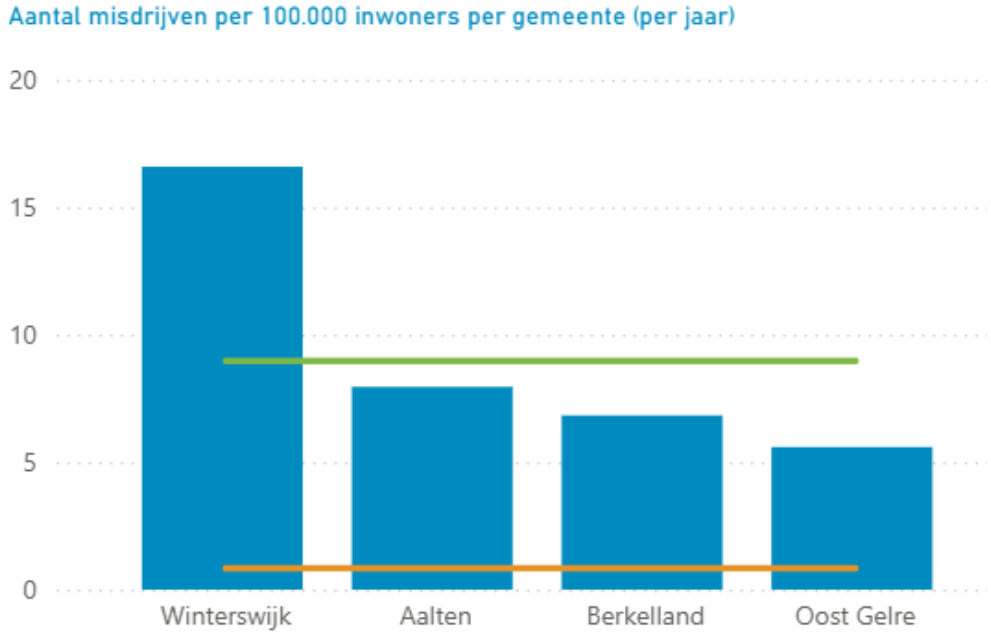

Figuur 4. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde wapenhandel (2020–2026)

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal registraties van wapenhandel (in de blauwe lijn) bevindt zich rond de 3 registraties in Achterhoek-Oost per maand.

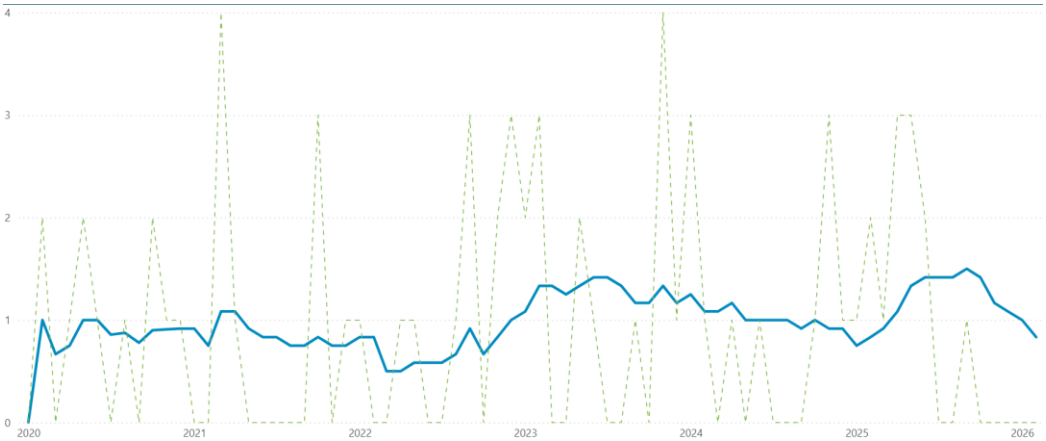
Afval

Deze categorie omvat misdrijven zoals afvallozingen in het riool, misdrijven rond asbest, afvaltransport en afvalverbranding. In totaal werden er 70 registraties van afval in de periode 2020 – 2025 gedaan in Achterhoek-Oost. Hiervan werden er 29 geregistreerd in Winterswijk, dat hiermee de lijst aanvoert.

Figuur 5. Relatief aantal registraties afval per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Ook relatief gezien voert Winterswijk deze lijst met 17 registraties per 100.000 inwoners per jaar aan. Opvallend genoeg scoren alle gemeenten boven het landelijk gemiddelde van 1 registratie per 100.000 inwoners per jaar (de oranje lijn).

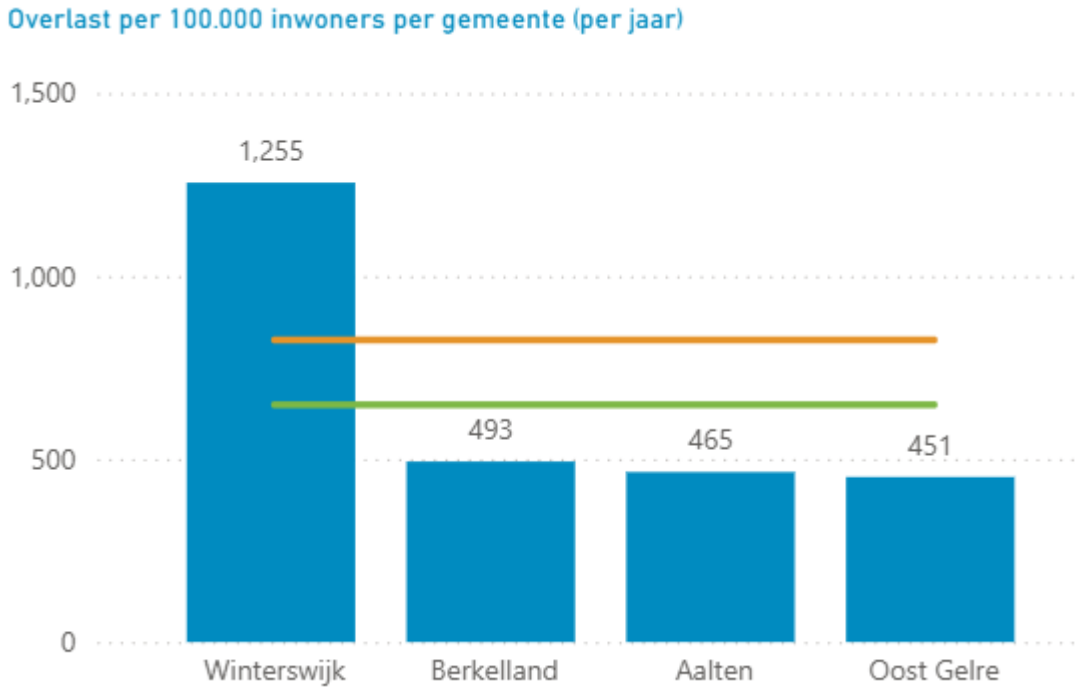
Figuur 6. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde afval (2020–2026)

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal registraties van misdrijven rondom afval (in de blauwe lijn) bevindt zich rond de 1 registratie in Achterhoek-Oost per maand.

ZORG EN VEILIGHEID

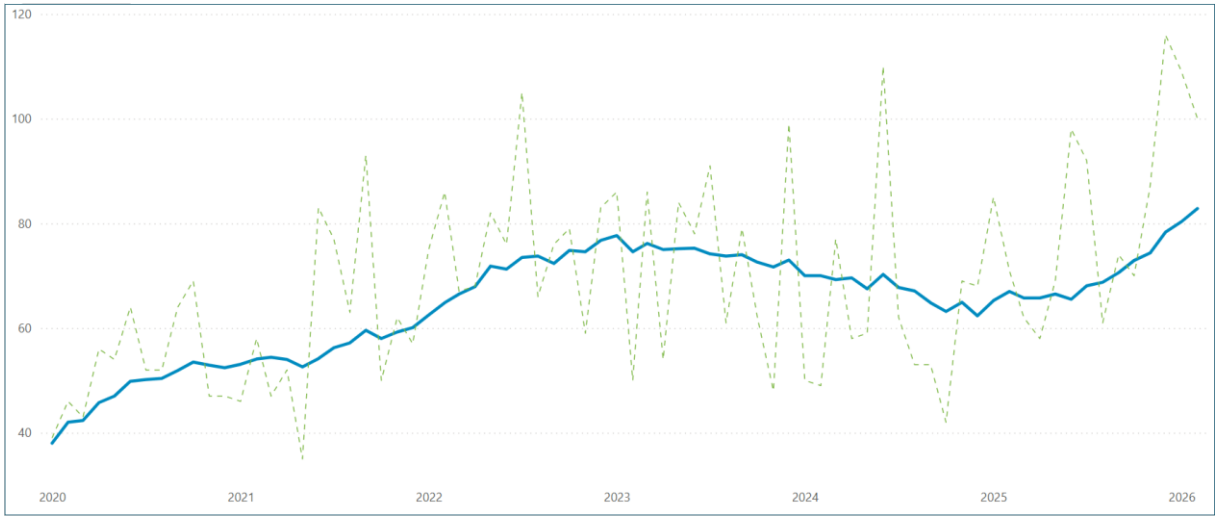
Overlast door personen met onbegrepen gedrag

In totaal werden er 5.044 meldingen van overlast door personen met onbegrepen gedrag gedaan in de periode 2020 – 2025 in Achterhoek-Oost. Meldingen van deze vorm van overlast werden vooral in Winterswijk gedaan. Deze gemeente kende 2.194 meldingen in deze periode. Relatief gezien wordt dit overwicht nog duidelijker.

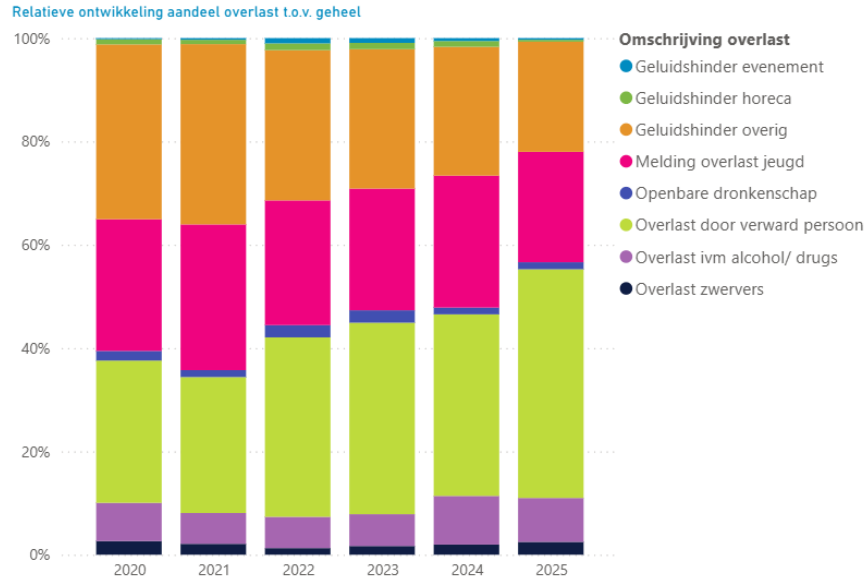
Figuur 7. Relatief aantal meldingen overlast door personen met onbegrepen gedrag per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Winterswijk kende gemiddeld jaarlijks 1.255 meldingen per 100.000 inwoners per jaar in de periode 2020 – 2025. Dit is zowel hoger dan het landelijk gemiddelde (van 826 meldingen per 100.000 inwoners per jaar, oranje lijn), als het regionaal gemiddelde in Achterhoek-Oost (van jaarlijks gemiddeld 648 meldingen per 100.000 inwoners, groene lijn).

Figuur 8. Maandelijkse meldingen en voortschrijdend gemiddelde overlast door personen met onbegrepen gedrag (2020–2026)

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal meldingen van overlast door personen met onbegrepen gedrag (in de blauwe lijn) in Achterhoek-Oost kende een stijging tot januari 2023 toen een voorlopige piek van 77,67 meldingen per maand bereikt werd. Daarna zette zich een daling in die na december 2024 gekeerd werd. Inmiddels ligt het maandelijks voortschrijdend gemiddelde op gemiddeld 82,83 meldingen per maand en is daarmee hoger dan de piek in 2023. Het aantal meldingen is de afgelopen jaren toegenomen.

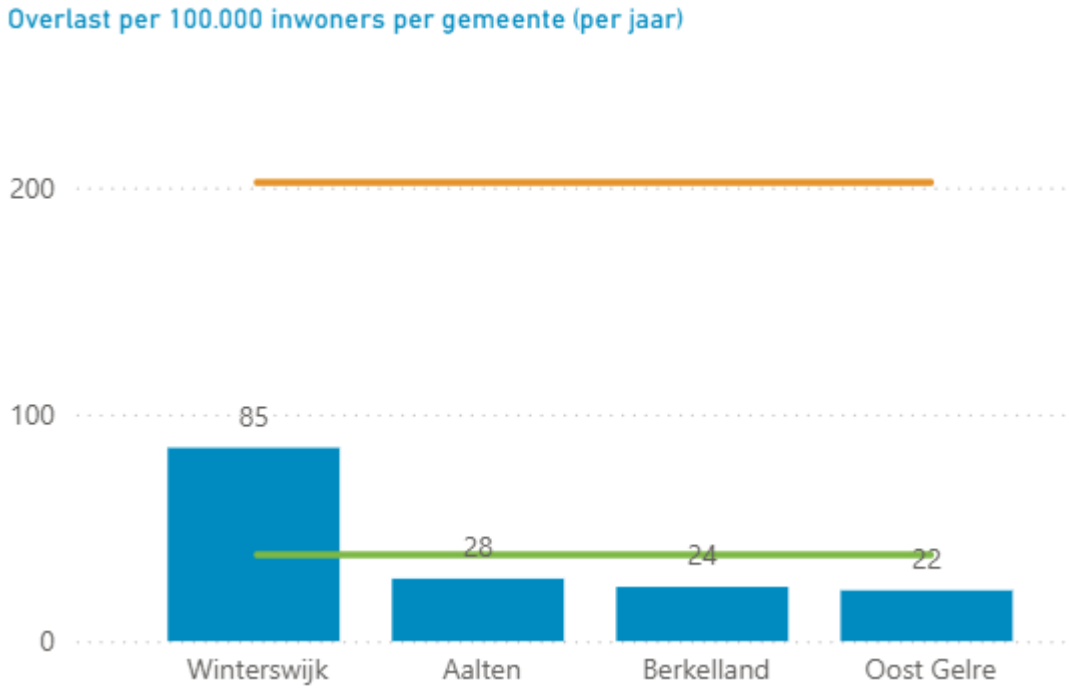

Figuur 9. Verhouding typen overlast (2020–2025)

Als we naar de verhouding van deze vorm van overlast ten opzichte van andere vormen van overlast kijken, dan is het aandeel meldingen gestegen van 27 procent in 2020 naar meer dan 44 procent van het totaal aantal overlastmeldingen.

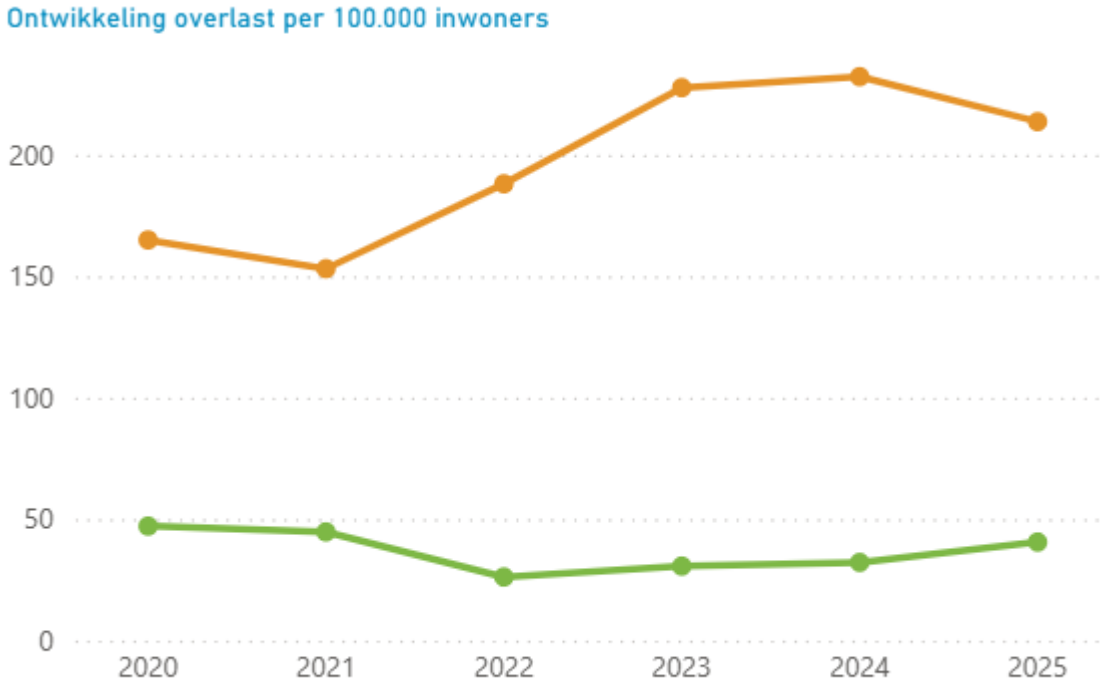
Overlast daklozen

Overlast door daklozen werd in Achterhoek-Oost in totaal zo'n 294 keer gemeld in de periode 2020 – 2025. Meldingen hieromtrent werden met name in Winterswijk gedaan waar er 149 meldingen waren. Hiermee neemt Winterswijk ongeveer de helft van alle meldingen in Achterhoek-Oost voor zijn rekening.

Figuur 10. Relatief aantal meldingen overlast door daklozen per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Terwijl er gemiddeld in Nederland zo'n 202 meldingen per 100.000 inwoners per jaar (in de oranje lijn) gedaan worden, ligt dit in Achterhoek-Oost met gemiddeld 38 meldingen per 100.000 (in de groene lijn) inwoners per jaar een stuk lager. Winterswijk scoort met 85 meldingen per 100.000 inwoners per jaar wel hoger dan gemiddeld regionaal.

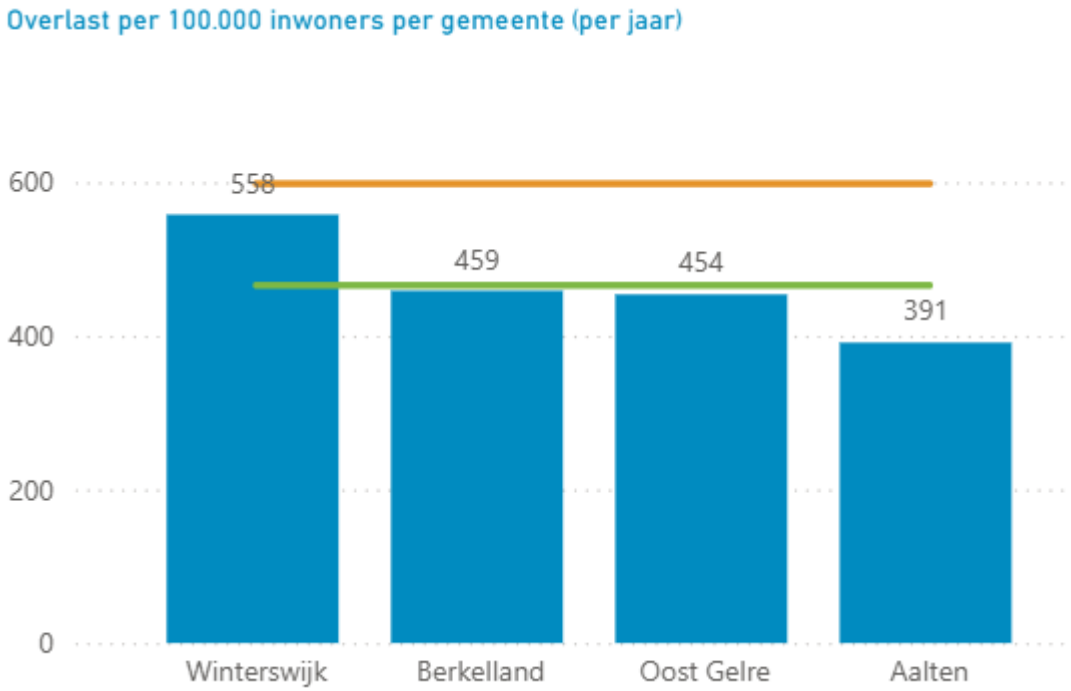
Figuur 11. Ontwikkeling meldingen overlast door daklozen per 100.000 inwoners, Nederland en Achterhoek-Oost (2020–2025)

Hoewel het aantal meldingen per 100.000 inwoners per jaar landelijk flink is toegenomen (oranje lijn), zien we dit in onze regio niet terug. Het aantal meldingen per 100.000 inwoners komt in Achterhoek-Oost (in de groene lijn) niet boven de 50 per jaar uit.

JEUGD EN VEILIGHEID

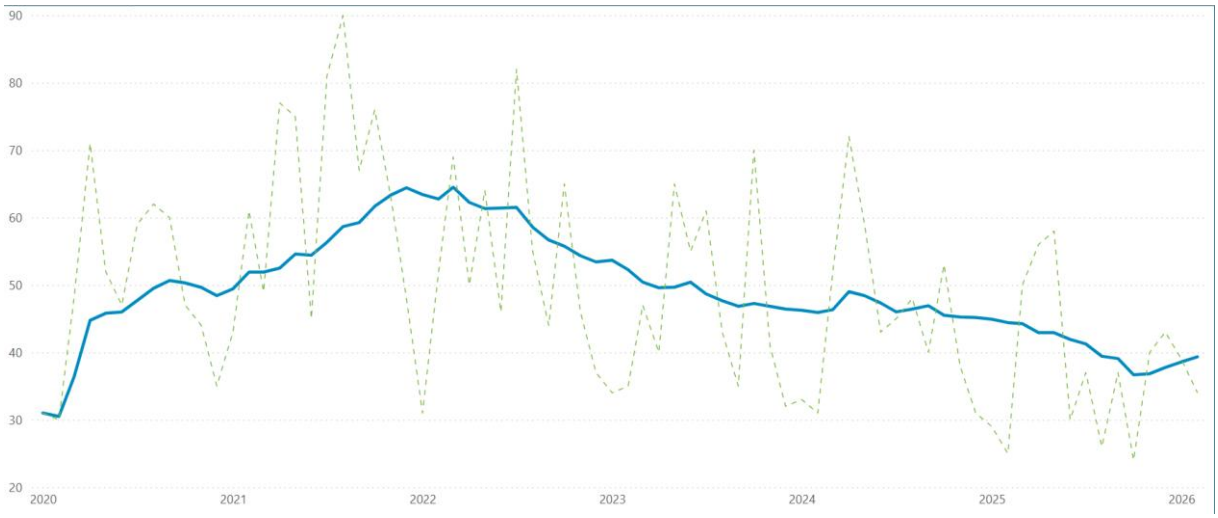
Jeugdoverlast

In totaal werden er 3.620 meldingen van jeugdoverlast in de periode 2020 – 2025 gedaan in Achterhoek-Oost. Hiervan werden er 1.208 gemeld in Berkelland, die hiermee qua absolute aantallen boven de rest uitsteekt.

Figuur 12. Relatief aantal meldingen jeugdoverlast per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Toch zijn de regionale verschillen omtrent jeugdoverlast relatief kleiner dan van de andere vormen van overlast. Alle gemeenten scoren onder het nationaal gemiddelde van 598 meldingen per 100.000 inwoners per jaar (de oranje lijn). Winterswijk scoort met 558 meldingen per 100.000 inwoners het hoogst, terwijl Berkelland met 459 meldingen per 100.000 inwoners net onder het regionaal gemiddelde van 466 meldingen per 100.000 inwoners per jaar (de groene lijn) zit.

Figuur 13. Maandelijkse meldingen en voortschrijdend gemiddelde jeugdoverlast (2020–2026)

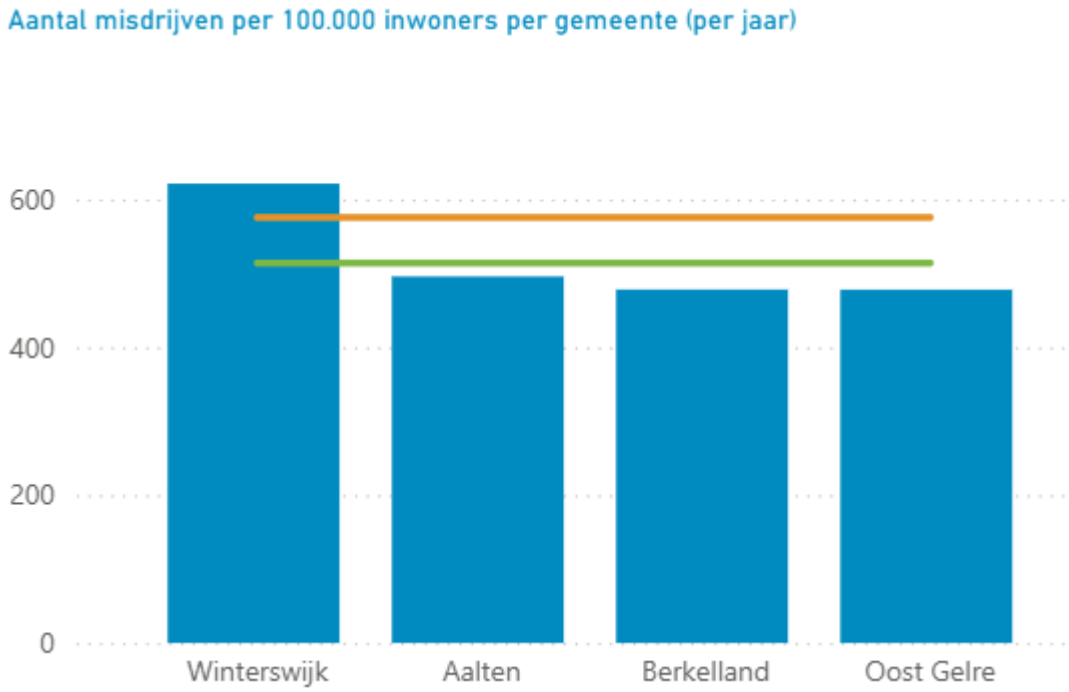
Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van meldingen van jeugdoverlast (in de blauwe lijn) is al sinds 2022 aan het dalen. Op het hoogtepunt in maart 2022 werden er gemiddeld nog 64,5 meldingen van jeugdoverlast per maand gedaan. In oktober 2025 was dit aantal gedaald tot gemiddeld 36,7 per maand.

DIGITALE VEILIGHEID EN WEERBAARHEID

Horizontale fraude

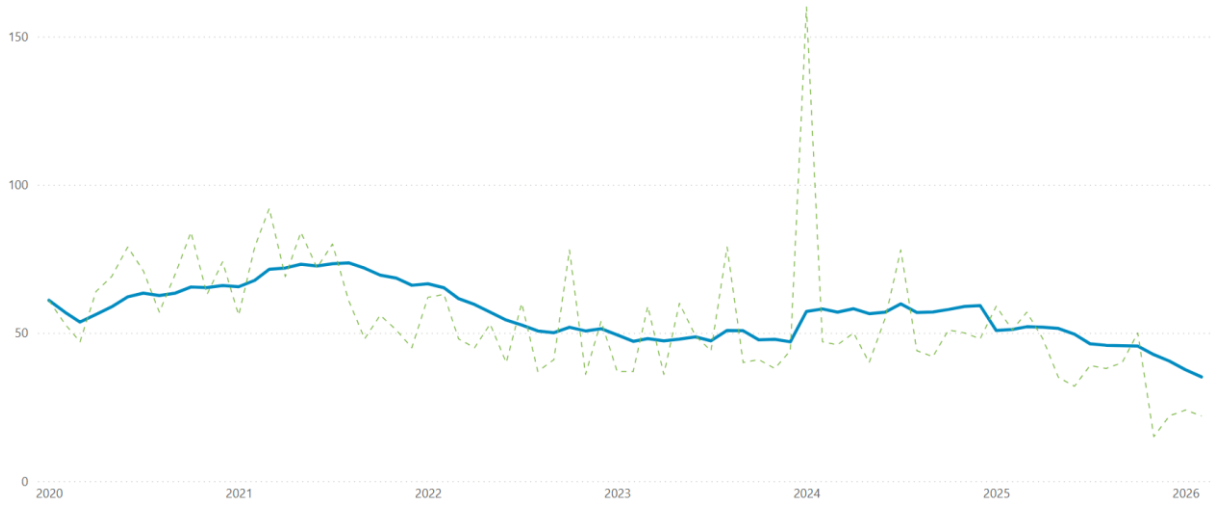
Hoewel horizontale fraude een vrij brede categorie is waarin veel verschillende vormen van fraude tussen burgers en/of rechtspersonen onderling vallen, zoals vastgoedfraude, zorgfraude en faillissementsfraude, maakt digitale fraude hier een belangrijk deel van uit. Horizontale fraude omvat bijvoorbeeld ook identiteitsfraude, fraude met online handel, voorschotfraude en fraude met betaalproducten. Dit vindt tegenwoordig veelal online plaats.

In totaal werden er in Achterhoek-Oost door de politie 4.009 registraties van horizontale fraude gedaan in de periode 2020 – 2025. Absoluut gezien was Berkelland de koploper met 1.259 registraties.

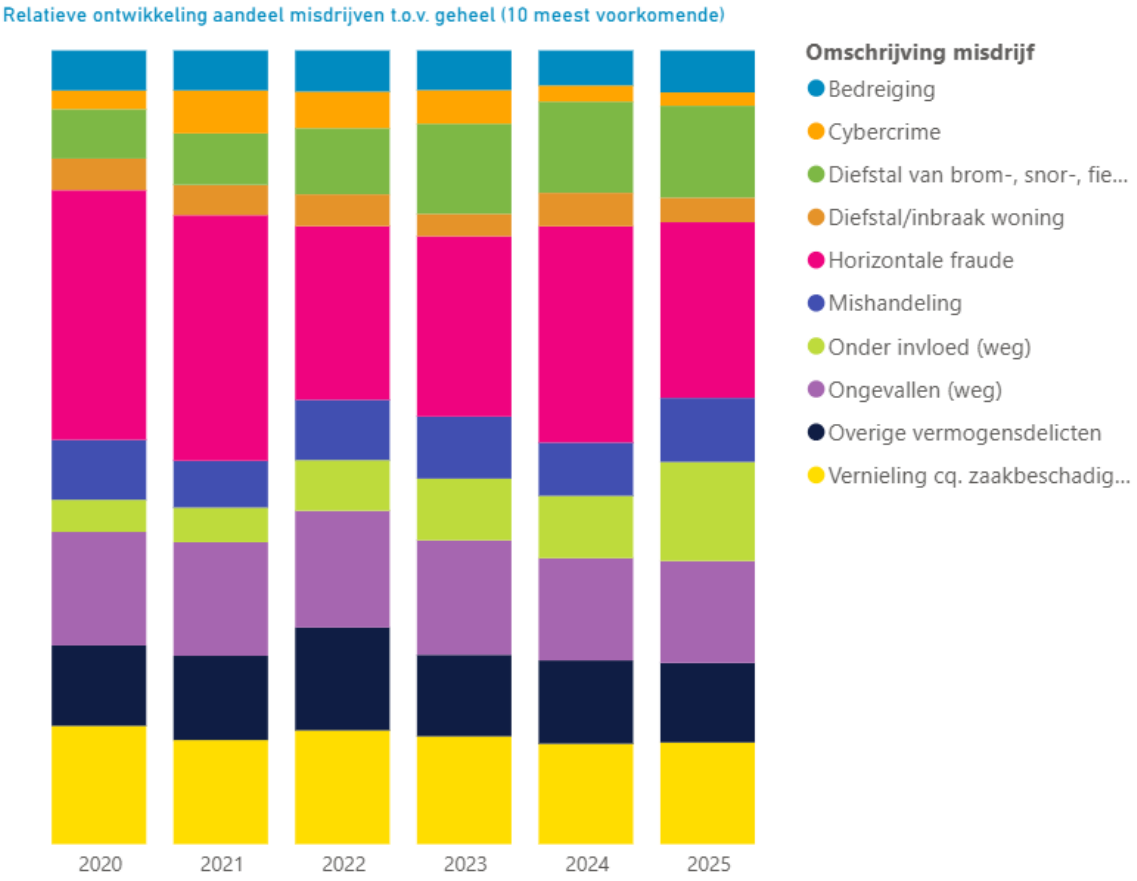
Figuur 14. Relatief aantal registraties horizontale fraude per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

We zien dat het regionaal gemiddelde van 514 registraties per 100.000 inwoners per jaar (in de groene lijn) het nationaal gemiddelde van 576 registraties per 100.000 inwoners per jaar (oranje lijn) niet heel erg ontloopt. Winterswijk scoort hierbij net iets hoger dan het nationaal gemiddelde, terwijl Berkelland en Oost Gelre relatief lager scoren dan het regionaal gemiddelde.

Figuur 15. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde horizontale (2020–2026)

Horizontale fraude kende zijn hoogtepunt tijdens de coronajaren. Het regionaal maandelijks voortschrijdend gemiddelde van registraties van horizontale fraude (in de blauwe lijn) is na een piek rond medio 2021 aan het dalen. Op het hoogtepunt in augustus 2021 werden er maandelijks gemiddeld 73,67 registraties in Achterhoek-Oost gedaan. Dit is inmiddels gedaald tot gemiddeld 35,17 registraties per maand in februari 2026.

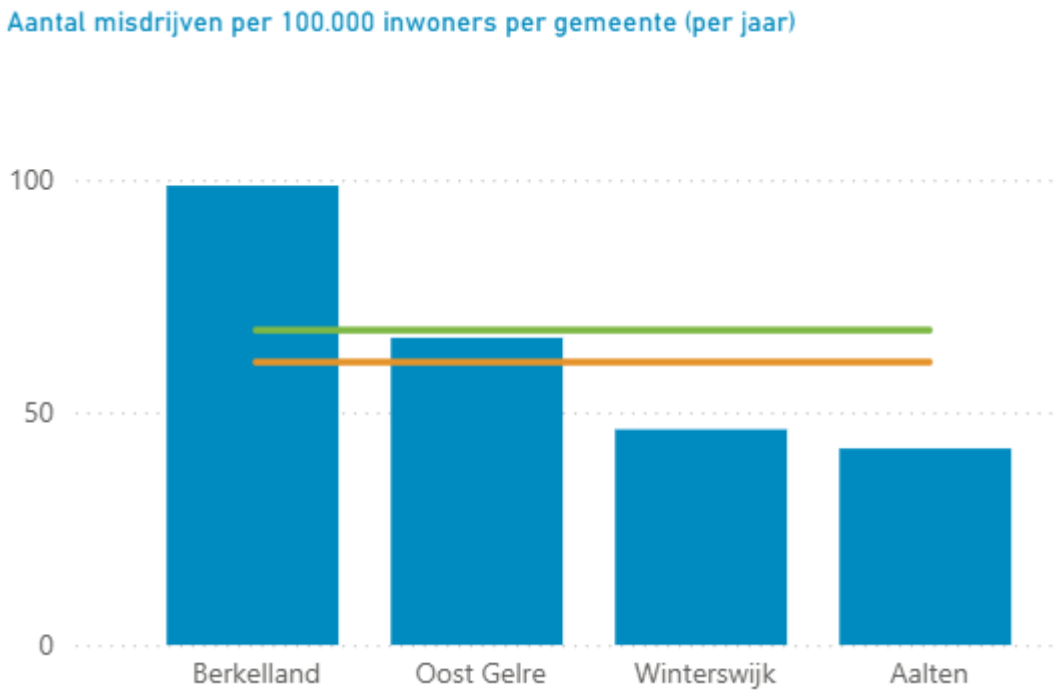

Figuur 16. Verhouding tussen de top 10 meest voorkomende misdrijven (2020–2025)

Als we naar de verhouding van horizontale fraude ten opzichte van andere geregistreerde misdrijven kijken, dan is het aandeel registraties sinds de coronajaren van 2020 en 2021 duidelijk gedaald. Meer dan 30% van de tien meest geregistreerde misdrijven betrof in die periode horizontale fraude. In de jaren erna boet dit misdrijf enigszins aan betekenis in, maar blijft het tussen de 21% en 27% schommelen. Horizontale fraude is daarmee relatief gezien nog steeds het meest geregistreerde misdrijf.

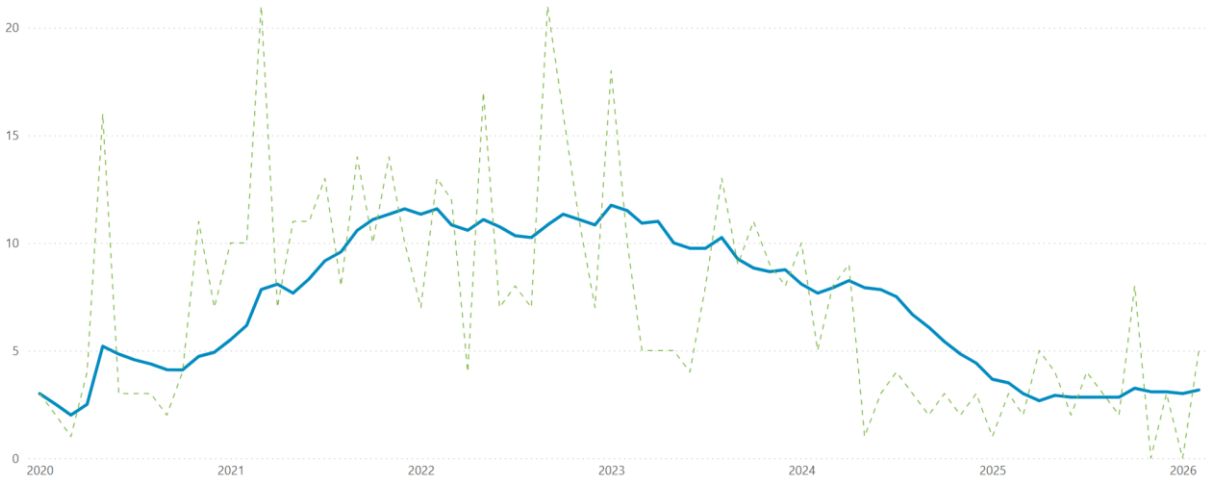
Cybercrime

In tegenstelling tot horizontale fraude wordt cybercrime (‘alle vormen van bezitsaantasting waarbij de computer zowel het middel als het doel is’) veel minder geregistreerd. In totaal waren er 528 registraties in Achterhoek-Oost in de periode 2020 – 2025. Hiervan werden er 260 geregistreerd in Berkelland.

Figuur 17. Relatief aantal registraties cybercrime per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Berkelland telt een jaarlijks gemiddelde van 99 registraties van cybercrime per 100.000 inwoners. Hiermee steekt deze gemeente relatief boven het nationaal en regionaal gemiddelde van respectievelijk 61 en 68 registraties per 100.000 inwoners (in de oranje en groene lijn) uit.

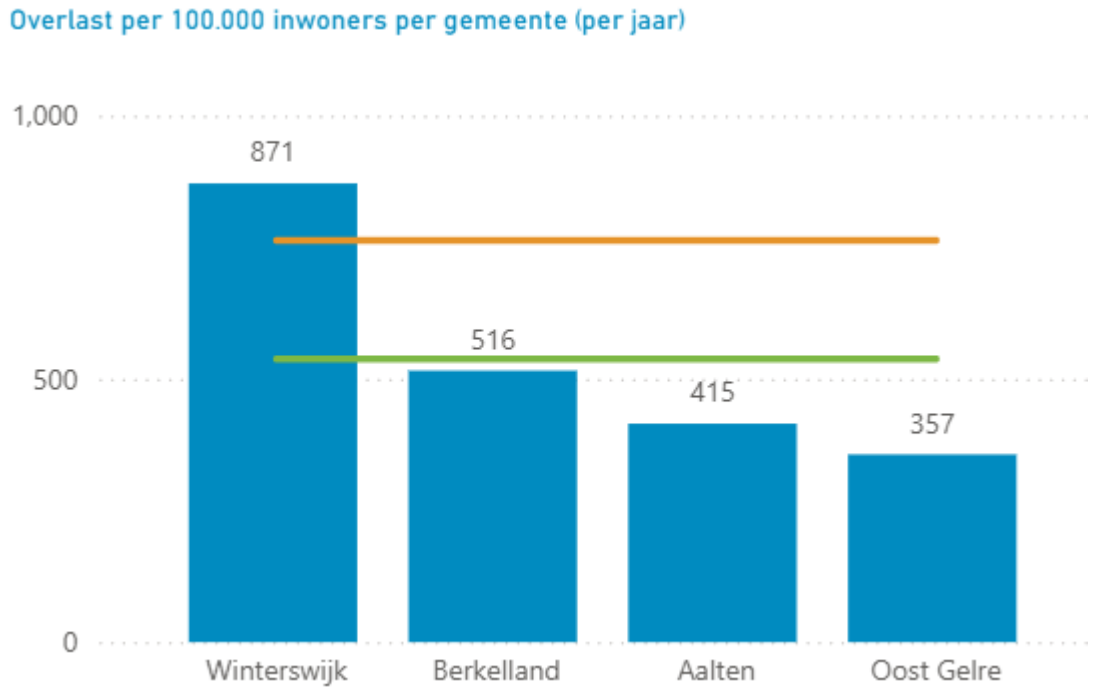
Figuur 18. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde cybercrime (2020–2026)

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal registraties van cybercrime (in de blauwe lijn) kende duidelijk een piek in de jaren 2021 - 2023. Op het hoogtepunt in januari 2023 werden er gemiddeld 11,75 registraties van cybercrime per maand gedaan. Inmiddels is het aantal registraties in Achterhoek-Oost weer gedaald en worden er gemiddeld rond de 3 registraties per maand gedaan.

LEEFBAARHEID

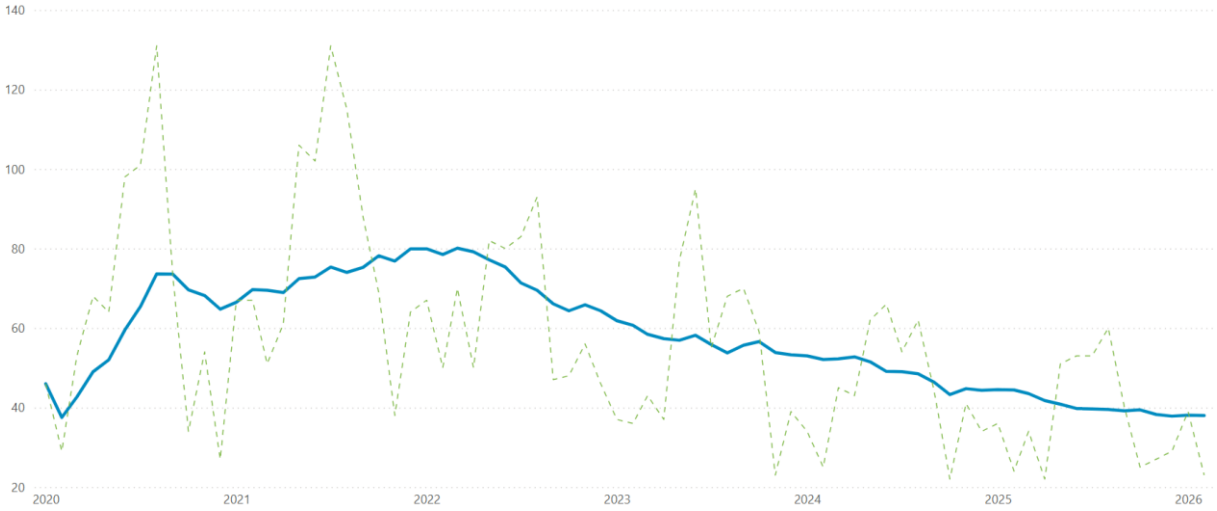
Geluidshinder

Onderstaande informatie over geluidshinder bestaat uitsluitend uit de categorie *Geluidshinder overig* van de misdrijf- en overlastcijfers van de politie. Dit omvat een restcategorie van geluidshinder, die niet onder *geluidshinder horeca* of *geluidshinder evenement* valt. Deze laatste twee vormen van geluidshinder zijn sinds 2020 nauwelijks geregistreerd in Achterhoek-Oost. In totaal werden er 4.195 meldingen van overige geluidshinder in de periode 2020 – 2025 gedaan.

Figuur 19. Relatief aantal meldingen overige geluidshinder per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Overige geluidshinder wordt relatief het meest gemeld in Winterswijk. Winterswijk zit met 871 meldingen per 100.000 inwoners per jaar boven het nationaal gemiddelde van 763 meldingen per 100.000 inwoners (in de oranje lijn). In de andere gemeenten komen relatief minder meldingen van overige geluidshinder bij de politie binnen.

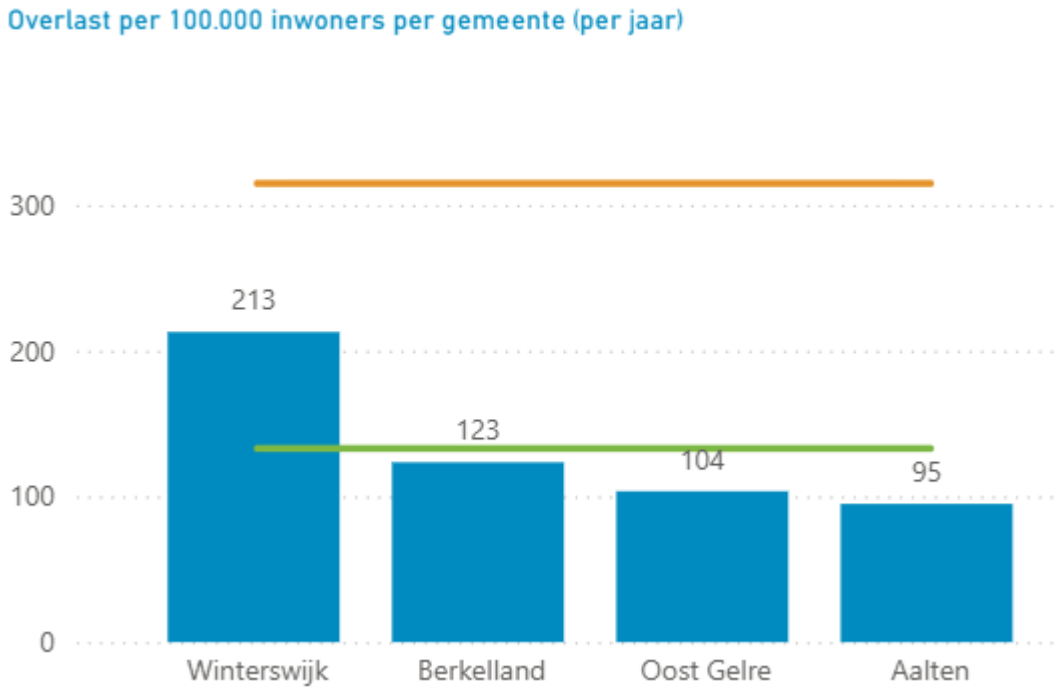

Figuur 20. Maandelijkse meldingen en voortschrijdend gemiddelde overige geluidshinder (2020–2026)

Het voortschrijdend gemiddelde van het aantal meldingen van overige geluidshinder kende zijn grootste piek in Achterhoek-Oost in begin 2022 (zie de blauwe lijn). Dit was na twee grote pieken in het daadwerkelijk aantal meldingen in de zomers van 2020 en 2021 (de groene stippellijn). Sindsdien is het aantal meldingen weer aan het dalen tot op het niveau van voor 2020.

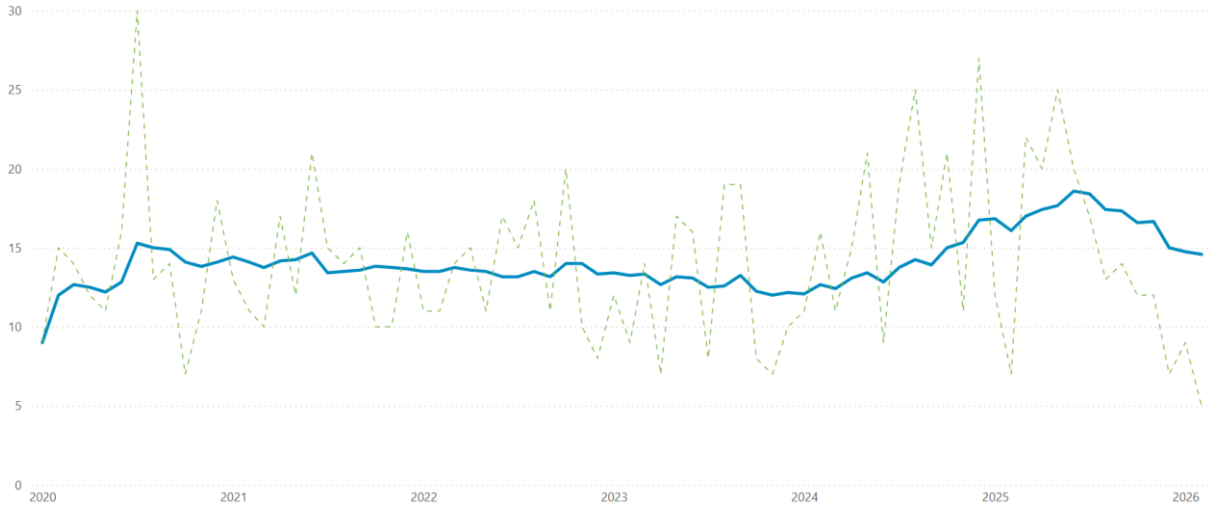
Overlast in verband met alcohol en drugs

In totaal werden er 1.034 meldingen van overlast in verband met alcohol en drugs gedaan in de periode 2020 – 2025 in Achterhoek-Oost. Hiervan werden er 372 gemeld in Winterswijk, waarmee deze gemeente qua absolute aantallen boven de anderen uitstijgt.

Figuur 21. Relatief aantal meldingen overlast in verband met alcohol en drugs per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Alle vier de gemeenten blijven onder het Nederlandse gemiddelde van 315 meldingen van overlast in verband met alcohol en drugs per 100.000 inwoners per jaar (in de oranje lijn). Wel springt Winterswijk ook relatief boven de andere drie gemeenten uit met jaarlijks gemiddeld 213 meldingen per 100.000 inwoners

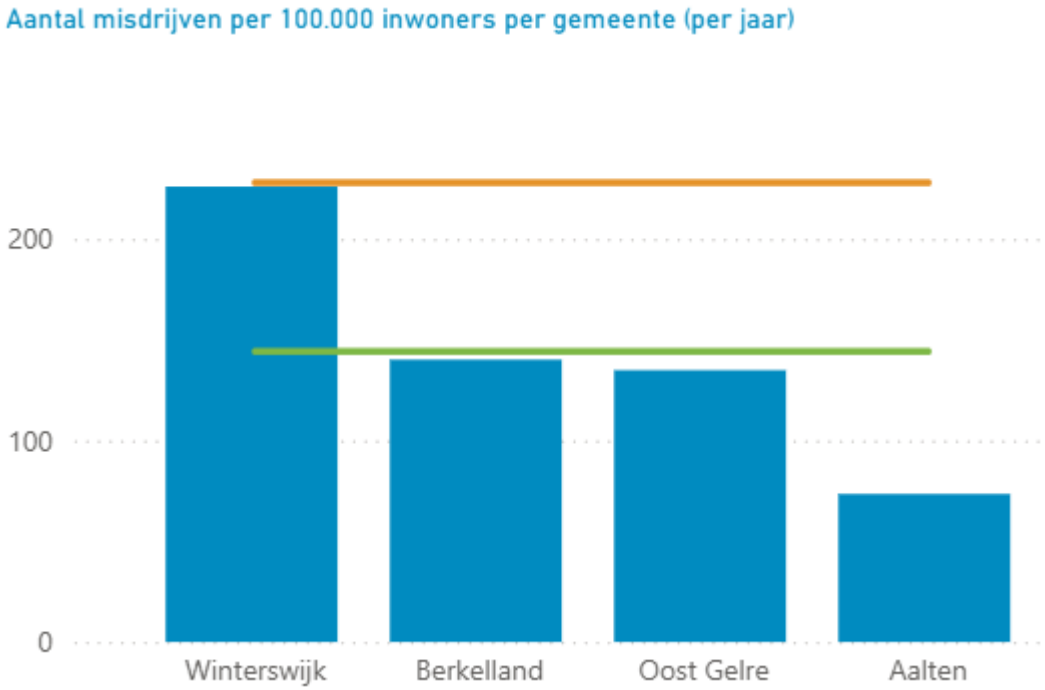
Figuur 22. Maandelijkse meldingen en voortschrijdend gemiddelde overlast in verband met alcohol en drugs (2020–2026)

Het regionaal maandelijks voortschrijdend gemiddelde van meldingen van overlast in verband met alcohol en drugs (in de blauwe lijn) daalde licht tot aan 2024. Daarna volgde een stijging tot medio waarna het voortschrijdend gemiddelde weer daalde. Op het hoogtepunt in juni 2025 werden er maandelijks gemiddeld 18,6 meldingen in Achterhoek-Oost gedaan. Dit is inmiddels gedaald tot gemiddeld 14,6 meldingen per maand in februari 2026. De tijd moet leren of deze daling zich blijft voortzetten.

HIGH IMPACT CRIMES

Mishandeling

In totaal werden er 1.125 mishandelingen in de periode 2020 – 2025 geregistreerd in Achterhoek-Oost. Hiervan werden er 395 geregistreerd in Winterswijk. Berkelland volgt met 369 registraties op de voet.

Figuur 23. Relatief aantal registraties mishandeling per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Relatief gezien bevindt Winterswijk zich hiermee op het nationaal gemiddelde van gemiddeld 228 registraties per 100.000 inwoners per jaar (de oranje lijn). De andere drie gemeenten blijven onder het regionaal gemiddelde van gemiddeld 144 registraties per 100.000 inwoners per jaar (de groene lijn).

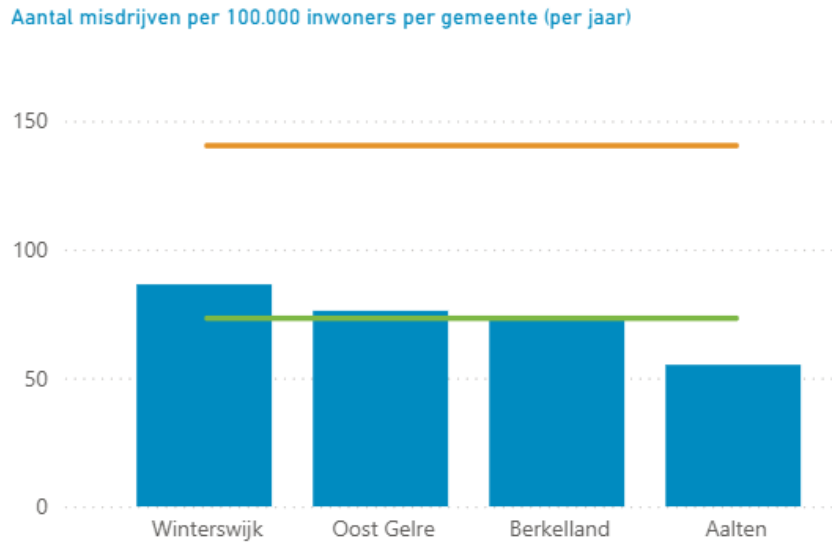

Figuur 24. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde mishandeling (2020–2026)

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal registraties van mishandelingen (in de blauwe lijn) bevindt zich zo rond de 15 registraties in Achterhoek-Oost per maand. In bovenstaande lijndiagram zien we in de blauwe lijn een piek van het maandelijkse voortschrijdend gemiddelde rond 2020 en opnieuw in 2023.

Woninginbraak

In totaal werden er 571 woninginbraken in de periode 2020 – 2025 geregistreerd in Achterhoek-Oost. Hiervan werden er 194 geregistreerd in Berkelland, die hiermee de lijst aanvoert.

Figuur 25. Relatief aantal registraties woninginbraak per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Relatief gezien voert Winterswijk de lijst met 86 registraties per 100.000 inwoners per jaar echter aan. Het aantal registraties in Winterswijk blijft hiermee wel ver achter bij het landelijk gemiddelde van 140 geregistreerde woninginbraken per 100.000 inwoners (de oranje lijn) per jaar.

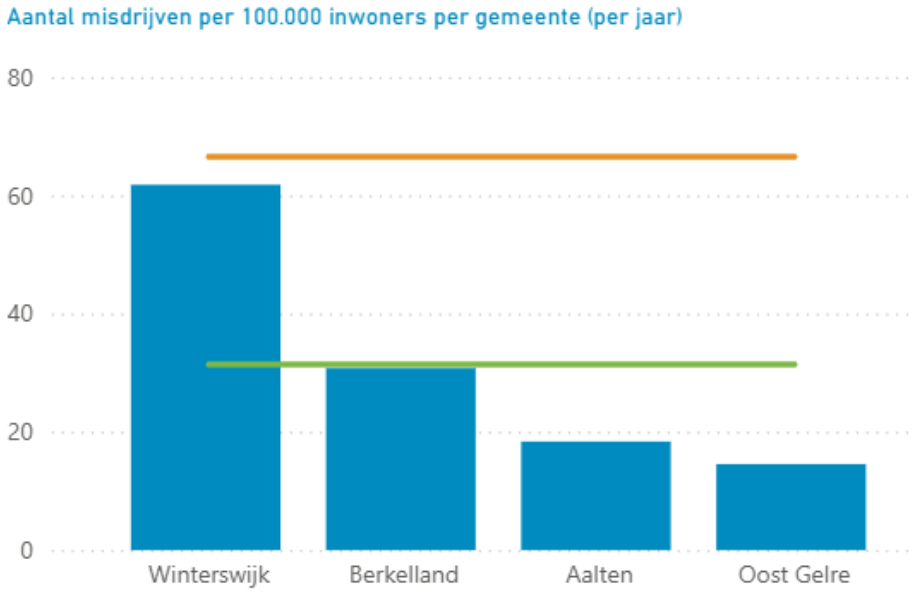

Figuur 26. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde woninginbraken (2020–2026)

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal geregistreerde woninginbraken (in de blauwe lijn) bevindt zich tussen 5 en 10 registraties in Achterhoek-Oost per maand. In bovenstaande lijndiagram zien we een piek van het maandelijkse voortschrijdend gemiddelde rond 2020, halverwege 2022 en 2025.

Diefstal en inbraak in garages en schuren

In totaal werden er 245 diefstallen en inbraken in garages en schuren in de periode 2020 – 2025 geregistreerd in Achterhoek-Oost. Hiervan werden er 108 geregistreerd in Winterswijk, die hiermee de lijst aanvoert.

Figuur 27. Relatief aantal registraties diefstal en inbraak in garages en schuren per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Relatief gezien bevindt Winterswijk zich hiermee net iets onder het nationaal gemiddelde van gemiddeld 67 registraties per 100.000 inwoners per jaar (de oranje lijn). De andere gemeenten blijven onder het regionaal gemiddelde van gemiddeld 31 registraties per 100.000 inwoners per jaar (de groene lijn).

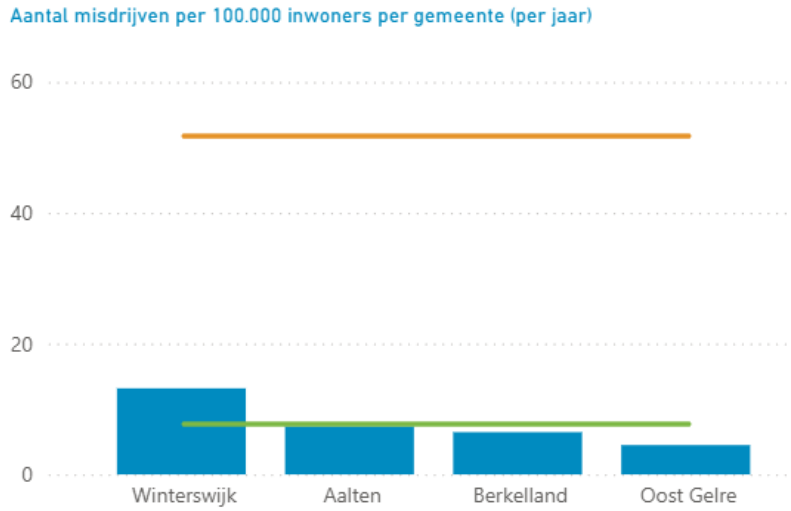

Figuur 28. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde diefstal en inbraak in garages en schuren (2020–2026)

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal geregistreerde diefstallen en inbraken in garages en schuren (in de blauwe lijn) bevindt zich tussen 2 en 5 registraties in Achterhoek-Oost per maand. In bovenstaande lijndiagram zien we een piek van het maandelijkse voortschrijdend gemiddelde rond 2023 en 2025.

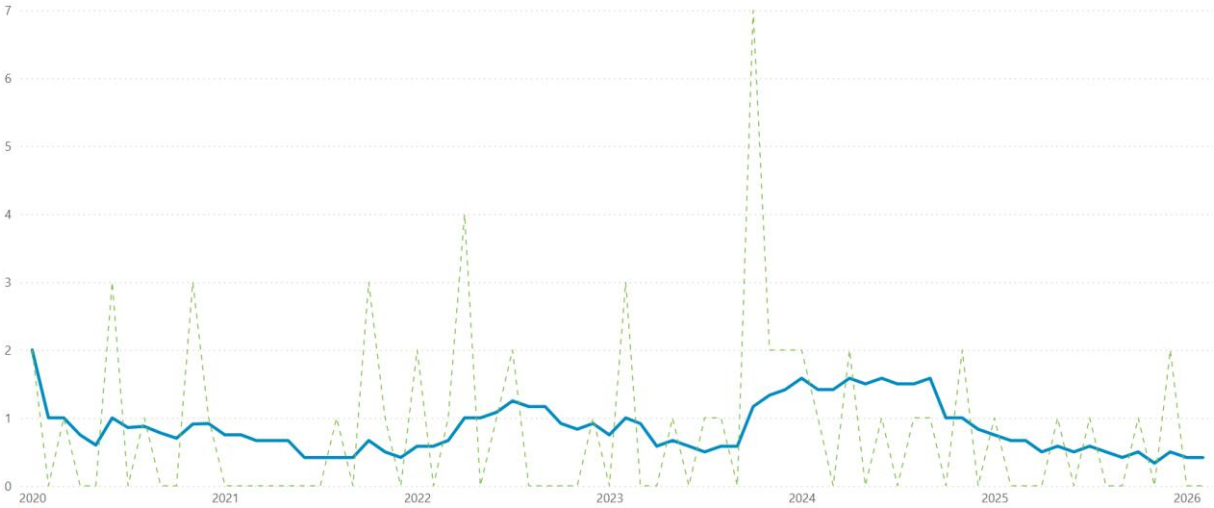
Diefstal van motorvoertuigen

In totaal werden er 60 diefstallen van motorvoertuigen in de periode 2020 – 2025 geregistreerd in Achterhoek-Oost. Hiervan werden er 23 geregistreerd in Winterswijk, die hiermee de lijst aanvoert.

Figuur 29. Relatief aantal registraties diefstal van motorvoertuigen per gemeente, vergeleken met basisteam en Nederland (per 100.000 inwoners per jaar), 2020 – 2025

Relatief gezien voert Winterswijk ook de lijst aan, maar blijft ver onder het nationaal gemiddelde van gemiddeld 52 registraties per 100.000 inwoners per jaar (de oranje lijn). De andere drie gemeenten blijven zowel onder het nationale gemiddelde als het regionale gemiddelde van 8 registraties per 100.000 inwoners per jaar (groene lijn).

Figuur 30. Maandelijkse registraties en voortschrijdend gemiddelde diefstal van motorvoertuigen (2020–2026)

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal geregistreerde diefstallen en inbraken in garages en schuren (in de blauwe lijn) schommelt tussen 0,5 en 1,5 registraties in Achterhoek-Oost per maand.